

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR.410.005.06.2016
P/16/099

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie
ul. Łobzowska 67, 30-038 Kraków
T +48 12 342 34 00, F +48 12 342 34 44
lkr@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/16/099 – Bezpieczeństwo i higiena nauczania w szkołach publicznych ¹
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
<i>Kontroler</i>	Jerzy Baranek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/16/2016 z 12 kwietnia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Nowym Targu, ul. Mikołaja Kopernika 28, 34-400 Nowy Targ (Szkoła)
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Danuta Pyzowska - Foryt, Dyrektor Szkoły (dowód: akta kontroli str. 2)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna²

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli Szkoła w okresie objętym kontrolą nie zapewniła w pełni bezpiecznych i higienicznych warunków nauczania.

Szkoła prawidłowo zrealizowała większość wymogów dotyczących bezpieczeństwa uczniów. Stan techniczny obiektów Szkoły zapewniał uczniom bezpieczeństwo w czasie ich pobytu w placówce, a pomieszczenia sanitarnohigieniczne były utrzymane w czystości i w stanie pełnej sprawności technicznej.

Szkoła nie zapewniła jednak wszystkim uczniom wyposażenia dostosowanego do warunków ergonomii. Kontrola Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nowym Targu wykazała, że ponad 75% dzieci poddanych badaniu miało meble niedopasowane do swojego wzrostu. Ponadto zakupiony i zainstalowany na komputerach program „Bezpieczna Szkoła” nie zabezpieczał w pełni uczniów przed dostępem do treści niepożądanych w Internecie.

Pomimo, iż zajęcia rozpoczynały się o przybliżonej porze, a różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia nie była większa niż jedna godzina, to jednak nie wszystkim uczniom zorganizowano naukę zgodnie z zasadami higieny procesu nauczania. W planach lekcji 75% zbadanych oddziałów nie uwzględniono zasady naprzemiennego rozmieszczenia zajęć o różnym stopniu trudności i charakterze, a w 66,7% z nich stwierdzono przypadki lokowania przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji na ostatnich godzinach lekcyjnych. Również wprowadzenie 5-minutowych przerw nie zapewnia uczniom zdaniem NIK pełnej regeneracji przed kolejnymi lekcjami.

Jednym z czynników wpływających na warunki higieny nauczania i pobytu w Szkole (przy będącej w dyspozycji Szkoły bazie nauczania) jest duża liczba uczniów, przy czym podkreślić należy, że prawie 25% ogółu uczniów stanowią dzieci spoza jej obwodu.

Pozytywnie należy ocenić zapewnienie przez szkołę dostępu do biblioteki, świetlicy, obiektów sportowych i pomocy przedlekarskiej, a także możliwość spożycia gorącego

¹ Kontrolą objęto rok szkolny 2015/2016 do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. 1 czerwca 2016 r.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

posiłku na stołówce szkolnej i pozostawiania w szkole książek oraz przyborów szkolnych. Zaznaczyć jednakże należy, że waga plecaków blisko 38% uczniów przekraczała 10% ich masy ciała, co świadczy o konieczności systematycznego edukowania dzieci i rodziców o skutkach noszenia zbyt ciężkich tornistrów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Organizacja pracy ucznia

Opis stanu faktycznego

W Szkole, według stanu na dzień rozpoczęcia roku szkolnego 2015/2016, utworzonych było 28 oddziałów (w tym 2 oddziały „0”) w których uczyło się łącznie 570 uczniów (w tym 47 dzieci w oddziałach „0”), z czego 139 uczniów było spoza obwodu³. Liczba uczniów w oddziale mieściła się w przedziale od 17 do 24 uczniów. W szkole nie występował podział zajęć na grupy.

(dowód: akta kontroli str. 45, 126)

Dyrektor i zastępca dyrektora Szkoły wyjaśnili, że często rodzice dzieci spoza obwodu pracują blisko szkoły i mają starsze dzieci, które uczęszczają do szkoły średniej lub gimnazjum położonych w rejonie Szkoły. Wskazały również, że droga do Szkoły zdaniem tych rodziców jest bezpieczniejsza i bliższa niż do szkoły obwodowej, dlatego dotychczas w większości przypadków nie odmawiano przyjęcia do Szkoły dzieci spoza obwodu.

(dowód: akta kontroli str. 127)

Kontrola organizacji pracy uczniów pod kątem tworzenia rozkładów zajęć zgodnie z zasadami organizacji pracy umysłowej ucznia przeprowadzona w odniesieniu do 26 planów lekcji⁴ wykazała, że:

- we wszystkich przypadkach zajęcia rozpoczynały się o stałej porze (różnica nie była większa niż jedna godzina), a różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia nie była większa niż jedna godzina;
- poza jednym oddziałem (IVb), nie wystąpiła kumulacja w jednym dniu przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji, bądź wyłącznie przedmiotów niewymagających takiej koncentracji;
- w czterech z 12 oddziałów klas od IV do VI zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji były ulokowane nie później niż na piątej godzinie lekcyjnej, a w przypadku trzech oddziałów uwzględniono zasady naprzemiennego rozmieszczania zajęć o różnym stopniu trudności i o różnym charakterze.

(dowód: akta kontroli str. 46-56)

W przypadku czterech oddziałów stwierdzono lokowanie zajęć z wychowania fizycznego przed przerwami pięciominutowymi.

Zastępca dyrektora Szkoły wyjaśniła, że: *ograniczona liczba nauczycieli wychowania fizycznego, ograniczone warunki lokalowe oraz dwuzmianowy system pracy szkoły uniemożliwia zorganizowanie lekcji wychowania fizycznego tylko przed długimi przerwami.*

(dowód: akta kontroli str. 46-58)

W Szkole nauczanie odbywało się w systemie dwuzmianowym. Zajęcia rozpoczynały się o godzinie 7³⁰ i kończą o 16⁰⁰. Za wyjątkiem przerwy pomiędzy 3 i 4 lekcją, oraz 6 i 7 lekcją, które trwały odpowiednio 10 i 15 min, pozostałe przerwy trwały 5 minut.

(akta kontroli str. 47)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że wydłużenie przerw do minimum 10 minut spowodowałoby, iż uczniowie (głównie młodsi) kończyliby lekcje około godziny 17⁰⁰. Ta sytuacja byłaby niekorzystna szczególnie dla młodszych uczniów, gdyż:

- w okresie jesienno-zimowym, już po godzinie 16⁰⁰ robi się zmierzch i droga ze szkoły o tej porze jest mniej bezpieczna;

³ Klasy „0” – 9 uczniów, klasy I – 22, klasy II – 21, klasy III – 17, klasy IV – 20, klasy V – 21 i klasy VI -29.

⁴ 14 w klasach od I do III i 12 w klasach od IV do VI.

- dzieci, które nie korzystają z obiadów w szkole nie miałyby możliwości zjedzenia obiadu o przyzwoitej porze, co w ich wieku ma ogromne znaczenie;
- po zajęciach lekcyjnych uczniowie uczęszczają jeszcze na dodatkowe zajęcia, na co uwagę zgłaszali również rodzice.

(dowód: akta kontroli str. 97)

Uwagi dotyczące badanej działalności

NIK zwraca jednak uwagę, że zbyt krótkie przerwy pomiędzy zajęciami nie pozwalają na regenerację sił, co w konsekwencji może prowadzić do przemęczenia uczniów i spadku koncentracji. Dlatego dla zapewnienia niezbędnego w czasie zajęć dydaktycznych skupienia uczniów wskazane jest zapewnienie im przynajmniej 10-minutowych przerw między lekcjami. Rozkład i długość przerw pomiędzy lekcjami powinny również umożliwiać uczniom spokojne spożycie drugiego śniadania i obiadu o odpowiedniej porze.

(dowód: akta kontroli str. 57-58)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Szkoła nie zapewniła wszystkim uczniom higienicznego rozkładu zajęć lekcyjnych, uwzględniającego potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia, bowiem w planach zajęć:

- ośmiu z 12 badanych oddziałów umieszczono na ostatnich lekcjach zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji;
- dziewięciu oddziałów nie uwzględniono zasady naprzemiennego rozmieszczania w danym dniu zajęć o różnym stopniu trudności i o różnym charakterze, tj. stwierdzono przypadki występowania kolejno po sobie matematyki i przyrody;
- jednego oddziału, w jednym dniu skumulowano zajęcia wymagające zwiększonej koncentracji, przy równoczesnym zaplanowaniu w innym dniu głównie zajęć, które takiej koncentracji nie wymagały.

Stanowiło to naruszenie § 10 ust. 3 załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola i publicznych szkół⁵ oraz § 4 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach⁶, zgodnie z którymi Dyrektor zapewnia m.in. higieniczne warunki pobytu w szkole, a plan zajęć dydaktyczno-wychowawczych powinien uwzględniać potrzebę równomiernego obciążenia zajęciami w poszczególnych dniach tygodnia.

Zastępca dyrektora Szkoły wyjaśniła, że opracowując plan lekcji na dane półrocze: *uwzględnia warunki lokalowe, liczbę uczniów uczęszczających do szkoły oraz liczbę etatów nauczycielskich, która jest ograniczona. Szkoła jest duża (obejmuje z klasą „0” - 577 uczniów) i dysponuje ograniczoną ilością sal lekcyjnych, co wymusza nauczanie w systemie dwuzmianowym. Aby zrealizować odpowiednią liczbę godzin zajęć w tygodniu, w tym dodatkowe godziny będące w dyspozycji dyrektora, niemożliwe jest uniknięcie następowania zaraz po sobie przedmiotów takich jak matematyka i przyroda lub przydzielenia ich na ostatniej lub przedostatniej godzinie.*

(dowód: akta kontroli str. 46-58)

Ocena cząstkowa

W Szkole nie wszystkim uczniom zorganizowano naukę w sposób zgodny z zasadami higieny procesu nauczania, bowiem w planach lekcji 66,7% zbadanych oddziałów stwierdzono przypadki lokowania przedmiotów wymagających zwiększonej koncentracji na ostatnich godzinach lekcyjnych, a w 75% oddziałów nie uwzględniono zasady naprzemiennego rozmieszczenia zajęć o różnym stopniu trudności i charakterze.

⁵ Dz. U. Nr 61, poz. 624, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie ramowych statutów.

⁶ Dz.U. z 2003 Nr 6, poz. 69 ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

2. Zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pobytu uczniów w Szkole

Opis stanu faktycznego

2.1. Dostęp uczniów do biblioteki, świetlicy oraz zespołu urządzeń rekreacyjno-sportowych

Szkoła, zgodnie z art. 67 ust. 1 pkt 2, 3 i 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁷ zapewniła uczniom możliwość korzystania z biblioteki, świetlicy oraz zespołu urządzeń sportowych i rekreacyjnych. Biblioteka dostępna była dla uczniów w poniedziałek, wtorek i czwartek od godz. 7³⁰ do 14⁰⁰, w środę od godz. 7³⁰ do 14³⁰ oraz w piątek od 7³⁰ do 11⁰⁰. Świetlica otwarta była od poniedziałku do piątku, w godzinach od 7³⁰ do 16⁰⁰.

(dowód: akta kontroli str. 8,12, 16, 77)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że:

- długość czasu pracy na świetlicy szkolnej ustalana jest zgodnie ze zgłaszanymi przez rodziców potrzebami i w miarę posiadanych środków finansowych jest modyfikowana;
- w sytuacjach, kiedy nikt nie odbiera dziecka ze szkoły, bądź rodzice zgłaszają okoliczności wymuszające pozostanie dziecka dłużej w szkole, szkoła zawsze sprawuje opiekę nad dzieckiem dopóki nie zgłosi się po nie rodzic – dziecko pozostaje pod opieką pracowników świetlicy lub wyznaczonego przez dyrektora nauczyciela. Ponadto wicedyrektorzy opuszczają szkołę jako ostatni (po zakończeniu pracy wszystkich nauczycieli) i na nich spoczywa obowiązek dopilnowania dziecka do czasu odbioru przez rodzica.

(dowód: akta kontroli str. 95, 98)

Na terenie Szkoły znajdują się dwie sale gimnastyczne (w tym jedna pełnowymiarowa), dwa boiska do gry w piłkę nożną, piłkę siatkową i koszykówkę (w tym jedno typu Orlik) oraz plac zabaw. Stan techniczny tych obiektów zapewniał uczniom bezpieczeństwo (bramki, kosze, słupki do zawieszenia siatki umocowane były na stałe, a nawierzchnie boisk były równe). Przed wejściem na ww. obiekty, w miejscu widocznym były umieszczone tablice określające zasady bezpiecznego użytkowania urządzeń i sprzętu sportowego. W regulaminie dotyczącym korzystania z placu zabaw zastrzeżono, że korzystanie z urządzeń dopuszczalne jest wyłącznie pod nadzorem osób dorosłych.

(dowód; akta kontroli, str. 59-63, 65-67)

2.2. Teren Szkoły i pomieszczenia sanitarnohigieniczne

Kontrola w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i higienicznych warunków pobytu na terenie Szkoły, jak też w jej budynku⁸, wykazała m.in., że:

- plan ewakuacji szkoły był umieszczony w miejscu widocznym, w sposób zapewniający łatwy dostęp do niego, a drogi ewakuacji były oznaczone w sposób wyraźny i trwały;
- teren szkoły był ogrodzony, szlaki komunikacyjne wychodzące poza jej teren były zabezpieczone w sposób uniemożliwiający bezpośrednie wyjście na jezdnię, a otwory kanalizacyjne studzienek były zakryte odpowiednimi pokrywami;
- na terenie szkoły zapewniono właściwe oświetlenie, równą nawierzchnię dróg i przejść;
- miejsca pracy oraz pomieszczenia, do których jest wzbroniony dostęp osobom nieuprawnionym były odpowiednio oznakowane i zabezpieczone przed swobodnym do nich dostępem;
- stopnie schodów były równe i nieśliskie. Wzdłuż schodów były balustrady z poręczami zabezpieczonymi przed ewentualnym zsuwaniem się po nich.

(dowód: akta kontroli, str. 59-74)

⁷ Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 ze zm., dalej: ustawa o systemie oświaty.

⁸ Między innymi ustalenia kontroli PPIS w Nowym Targu, przeprowadzonej na zlecenie NIK – protokół kontroli nr NHD-29-57/16 z 4 maja.2016 r.

W pomieszczeniach sanitarnohigienicznych zapewniono ciepłą i zimną wodę oraz środki higieny osobistej, tj. stosownie do § 8 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Urządzenia sanitarnohigieniczne były utrzymane w czystości i w stanie pełnej sprawności technicznej.

(dowód: akta kontroli str. 62-63)

2.3. Meble edukacyjne i sale lekcyjne

Kontrola przeprowadzona na zlecenie NIK przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Nowym Targu (dalej: PPIS) wykazała, że na 525 uczniów 130 (24,8%) zapewniono stanowiska pracy dostosowane do ich wzrostu. W Szkole 70% wyposażenia, sprzętu i mebli edukacyjnych posiadało certyfikaty, a 65% sprzętu sportowego odpowiednie atesty i certyfikaty. W okresie od 1 września 2015 r. do 4 maja 2016 r. Szkoła nie zakupiła na swoje potrzeby nowych mebli szkolnych, sprzętu sportowego oraz urządzeń sportowych.

(dowód: akta kontroli str. 82-86)

Na 18 sal dydaktycznych, 17 posiadało powierzchnię 50,5 m², a jedna (pracownia informatyczna) 85,3 m². Średnio na 1 ucznia (w zależności od liczebności oddziału) przypadło od 2,1 m² do 3 m².

(dowód: akta kontroli str. 45, 59)

2.4. Żywnienie uczniów

W szkole funkcjonuje stołówka szkolna prowadzona przez ajenta⁹. Obok kuchni znajdowała się jadalnia (o pow. 63,8 m²), w której było 13 stolików z czterema krzesłami przy każdym z nich. Z obiadów dwudaniowych korzystało 150 uczniów. W szkole nie ma sklepiku z żywnością oraz automatu z artykułami spożywczymi. Przeprowadzona przez PPIS kontrola wykazała, że w pomieszczeniu jadalni było czysto (w tym ściany i podłoga były czyste).

(dowód: akta kontroli str. 63, 74, 85, 109-114, 135-139)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w Szkole nie ma sklepiku z żywnością, gdyż asortyment proponowany przez osobę, która dotychczas prowadziła sklepik szkolny nie spełniał wymogów zdrowej żywności. Uczniowie w godz. od 8¹⁵ do 11⁰⁰ mogą zakupić w stołówce szkolnej kanapkę (m.in. wędliną, serem, warzywami), a w godz. od 11⁰⁰ do 14⁰⁰ obiad. Ponadto Szkoła realizuje programy rządowe „Owoce w szkole” i „Doskonałe mleko dla szkół” dla uczniów, których rodzice wyrazili wolę przystąpienia do programu.

(dowód: akta kontroli str. 118-119)

2.5. Stan sanitarny pomieszczeń Szkoły

Kontrola PPIS stanu sanitarnego pomieszczeń Szkoły wykazała m.in., że:

- ściany oraz podłogi ciągów komunikacyjnych (korytarze, klatki schodowe) były czyste, za wyjątkiem ścian na korytarzu na II piętrze, które (powyżej lamperii) były częściowo zakurzone i zabrudzone;
- w 14 salach dydaktycznych ściany i podłoga były czyste;
- pomieszczenia sanitarne (oddzielne dla dziewcząt i chłopców) znajdowały się na każdej kondygnacji. Zapewniona w nich była wentylacja mechaniczna, ciepła woda w kranach oraz środki higieny osobistej (mydło w płynie, ręczniki jednorazowe oraz suszarki).

(dowód: akta kontroli str. 59-74, 82-86)

Sale lekcyjne dla uczniów klasy II zlokalizowane były na I piętrze budynku Szkoły, a klasy I i III na II piętrze. Sale lekcyjne dla klas I-III składały się z 2 części, tj. edukacyjnej (wyposażonej w tablicę, stoliki) oraz rekreacyjnej. W części rekreacyjnej na podłodze położony był dywan lub wykładzina dywanowa. W salach dla klas I-III były pomoce

⁹ W dniu 1 września 2014 r. Gmina Miasto Nowy Targ reprezentowana przez Dyrektora Szkoły Nr 2 w Nowym Targu zawarła umowę na prowadzenie działalności stołówki dla uczniów i pracowników Szkoły (umowa do 30 czerwca 2017 r.). Zgodnie z umową najemca od 1 września 2015 r. zobowiązał się m.in. do przygotowywania zróżnicowanych posiłków z zachowaniem obowiązujących standardów, niestosowania w żywieniu zbiorowym środków spożywczych niespełniających wymagań określonych przez Ministra Zdrowia oraz ponosi wszystkie koszty związane z użytkowaniem przedmiotu najmu, w tym bieżących napraw i konserwacji oddanych w najem urządzeń.

dydaktyczne m.in.: plansze edukacyjne (Skarbnica), liczydła koralikowe liczmany, modele figur geometrycznych. Ponadto na wyposażeniu Szkoły dla klas I-III były m.in. puzzle ortograficzne (4 szt.), komplet stempli z cyframi, znakami działań matematycznych (2 szt.), domino sylabowe (1 szt.) i klocki ortograficzne (3 szt.).

Zastępca dyrektora Szkoły oświadczyła, że pomoce dydaktyczne będące na stanie szkoły zapewniają prawidłowy proces nauczania w klasach od I do III i są systematycznie uzupełniane o atrakcyjne pozycje.

(dowód: akta kontroli str. 50-69, 115-116)

2.6. Możliwość pozostawiania podręczników i ubrań

W Szkole funkcjonowała szatnia, w której uczniowie mogli pozostawiać odzież wierzchnią w jednym miejscu. Szatnia usytuowana była w przyziemiu budynku Szkoły. Każdy oddział miał własny boks, w którym były wieszaki do wieszania odzieży. Każdy boks był oddzielony siatką, a drzwi wejściowe były zamykane na klucz. Boksy odmykał i zamykał pracownik Szkoły odpowiedzialny za prawidłowe funkcjonowanie szatni. Uczniowie klasy „0” i klasy I mieli indywidualne zamykane szafki .

(dowód: akta kontroli str. 63, 73-74)

Szkoła zapewniła uczniom, zgodnie z § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, możliwość pozostawienia w szkole części podręczników i przyborów szkolnych. Uczniom klas I-III szkoła bezpłatnie udostępniała indywidualne szafki znajdujące się w salach lekcyjnych). Ponadto we wszystkich klasach były szafy zamykane na klucz (przez nauczyciela), w których uczniowie mogli pozostawić część podręczników i przyborów szkolnych.

(dowód: akta kontroli str. 59-62, 68-69)

Przeprowadzona przez PPIS kontrola masy ciała i pomiarów ciężaru tornistrów wykazała, że na 525 uczniów objętych kontrolą, w przypadku 326 uczniów ciężar tornistra mieścił się w niskiej normie do 10% masy ciała, a u 160 uczniów do 15% masy ciała. Natomiast 39 uczniów miało tornistry o ciężarze przekraczającym 15% ich masy ciała.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że w ramach działań na „rzecz lekkich tornistrów” udostępniła uczniom możliwość pozostawiania w szkole książek i przyborów szkolnych oraz korzystania z posiłków w stołówce szkolnej. Podkreśliła również, że na spotkaniach z rodzicami oraz na stronie internetowej Szkoły poruszano kwestię systematycznej kontroli zawartości tornistrów.

(dowód: akta kontroli str. 78-80, 119)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zdaniem NIK przyjęty przez Szkołę sposób realizacji wymogów określonych w § 4a rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, poprzez pozostawianie części podręczników i przyborów szkolnych w salach lekcyjnych jest w pełni funkcjonalny jedynie w klasach I-III, w których uczniowie odbywają wszystkie lekcje w jednej sali (poza zajęciami komputerowymi i wychowaniem fizycznym). Rozwiązanie takie jest w ocenie NIK mniej funkcjonalne w przypadku uczniów klas IV-VI, ponieważ ich zajęcia odbywają się w różnych salach. Potwierdza to przeprowadzona przez PPIS kontrola obciążenia tornistrów uczniów, która wykazała że przyjęte przez szkołę rozwiązania nie w pełni ograniczają zjawisko zbyt ciężkich tornistrów, ponieważ waga tornistrów 7,4% uczniów przekroczyła 15% masy ich ciała, a w przypadku 30,1% uczniów wynosiła od 10% do 15% masy ciała.

2.7. Dostęp do Internetu i gabinetu profilaktyki zdrowotnej

W szkolnej pracowni informatycznej znajdowały się 24 stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. Szkoła nie udostępniała uczniom możliwości korzystania z sieci Wi-Fi. Dostęp do treści niepożądanych zabezpieczono poprzez filtrowanie treści wyszukiwanych w Internecie za pomocą oprogramowania Arcabit „Bezpieczna Szkoła” – ochrona przed wirusami i zagrożeniami w sieci¹⁰.

(dowód: akta kontroli str. 60, 91-92)

¹⁰ Licencja z dnia 5 stycznia 2016 r. - ważna do 6 maja 2017 r.

Szkoła, stosownie do postanowień art. 67 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie oświaty zapewniła uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Uczniowie mieli możliwość korzystania z usług higienistki szkolnej w poniedziałki, środy i czwartki w godz. od 8⁰⁰ do 15⁰⁰.

(dowód: akta kontroli str. 75, 93-94)

Apteczki znajdowały się w: pokoju nauczycielskim, pokoju nauczycieli wychowania fizycznego, pracowni informatycznej, gabinecie profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej oraz kuchni. Wyposażenie apteczek było kompletne¹¹. Środki stanowiące wyposażenie apteczek miały ważny termin przydatności do użycia.

(dowód: akta kontroli str. 76,

W Szkole zatrudnionych było 48 nauczycieli, w tym 32 w 2013 r. zostało przeszkolonych w zakresie udzielania pierwszej pomocy (w tym wszyscy nauczyciele wychowania fizycznego i informatyki). Ponowne przeszkolenie nauczycieli w powyższym zakresie zaplanowano na 8 czerwca 2016 r.

(dowód; akta kontroli str. 76-77)

2.8. Wypadki na terenie szkoły

W okresie od 1 września 2015 r. do maja 2016 r. na terenie Szkoły wystąpiły cztery zdarzenia, zakwalifikowane przez Szkołę, jako wypadek. We wszystkich przypadkach udzielono poszkodowanym pierwszej pomocy oraz zapewniono im opiekę. Wszystkie zdarzenia odnotowano w rejestrze wypadków, który prowadzony był prawidłowo, tj. zgodnie ze wzorem określonym w załączniku nr 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny oraz sporządzono protokół powypadkowy, stosownie do § 43 ust. 2 i 3 tego rozporządzenia.

Na posiedzeniu Rady Pedagogicznej 9 września 2015 r. dokonano analizy dokumentacji powypadkowej w szkole. Stwierdzono, że większość wypadków miała miejsce podczas zajęć wychowania fizycznego. Stąd m.in. zalecono nauczycielom, aby na godzinach wychowawczych oraz wychowania fizycznego przypominać uczniom o zasadach bezpieczeństwa podczas ćwiczeń sportowych, a wszyscy nauczyciele powinni zachować czujność podczas pracy z uczniami.

(dowód: akta kontroli str. 99-100, 118, 128-134)

2.9. Kontrole w zakresie bezpieczeństwa i higieny

Zgodnie z postanowieniami § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, zespół kontrolny (powołany przez dyrektora Szkoły) w dniu 25 sierpnia 2015 r. oraz 1 lutego 2016 r. dokonał kontroli zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków korzystania z obiektów szkoły. W obu przypadkach potwierdzono gotowość Szkoły do rozpoczęcia zajęć dydaktyczno-wychowawczych (nie stwierdzono zagrożeń i nie sformułowano żadnych uwag i wniosków).

(dowód: akta kontroli str. 31-34, 39-42)

W Szkole w okresie od 1 stycznia 2015 do dnia zakończenia kontroli organy zewnętrzne przeprowadziły łącznie cztery kontrole:

1. Zakład Usług Kominarskich w Nowym Targu 19 listopada 2015 r. przeprowadził kontrolę przewodów kominowych oraz innych elementów urządzeń kominowych. Stwierdzono, że wykonane konstrukcje i elementy mieszczą się w obowiązujących normach z wyjątkiem niedrożnych wentylacji lub jej braku, m.in. w: pokoju nauczycielskim, pokoju z-cy dyrektora, salach lekcyjnych nr 2 i nr 3, pracowni informatycznej, sali korekcyjnej, sali audiowizualnej oraz bibliotece. W zaleceniach pokontrolnych wnioskowano o zapewnienie wentylacji we wskazanych pomieszczeniach, nieokreślając terminu realizacji. Do 25 maja 2016 r. wykonano wentylację w pracowni informatycznej i sali korekcyjnej.

¹¹ Ponadto na wyposażeniu gabinetu profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej były aparaty do mierzenia ciśnienia (4 szt.), termometry (4 szt.), żel na stłuczenia „Altacet”, maść Arcalen, tabletki No-Spa, tabletki przeciwbólowe Apap, sól fizjologiczna, mięta pieprzowa, lek do stosowania na rany Octenisept.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że budynek ma 50 lat i każdego roku w miarę posiadanych środków naprawiane są usterki wykazywane przez kominiarzy. Likwidacja usterek może odbywać się tylko przy okazji remontów sal lekcyjnych (okolice otworów przewodów kominowych są odkuwane i powodują konieczność malowania ścian).

(dowód: akta kontroli str. 24-30, 118-119))

2. Rzecznik budowlany 13 stycznia 2015 r. dokonał szczegółowej kontroli obiektu Szkoły. Stwierdził, że budynek jest w dobrym stanie technicznym, remonty są prowadzone na bieżąco zgodnie z zasadami sztuki budowlanej i potrzebami wynikającymi z materiałów budowlanych.

(dowód: akta kontroli str. 18-23)

3. PPIS 20 marca 2015 r. przeprowadził kompleksową kontrolę stanu sanitarnego szkoły (m. in. sal dydaktycznych, sanitariatów, sal gimnastycznych, pracowni komputerowej, biblioteki, placu zabaw, kompleksu boisk sportowych). Stwierdzono, że pomieszczenia utrzymane były w czystości, a sanitariaty były myte i dezynfekowane na bieżąco.

(dowód: akta kontroli str. 99-102)

4. Biuro Regionalne „Jordan” z Torunia 12 czerwca 2015 r. dokonało przeglądu technicznego urządzeń placu zabaw. Zalecono w piramidzie linowej zamontować dwa nowe łączniki lin oraz wymienić łożysko w karuzeli tarczowej z siedzeniami. Zalecenia te zostały wykonane.

(dowód: akta kontroli str. 103-106)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Szkoła nie zapewniła 395 uczniom mebli dostosowanych do ich wzrostu (w tym w 29 przypadkach były nieprawidłowo zestawione), czym naruszono postanowienia § 9 ust. 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny, zgodnie z którym sprzęty, z których korzystają osoby pozostające pod opieką szkoły lub placówki, dostosowuje się do wymagań ergonomii.

(dowód: akta kontroli str. 82-86)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że z uwagi, iż w szkole uczy się 577 uczniów w 28 oddziałach, a szkoła dysponuje tylko 17 salami dydaktycznymi, stąd nauka odbywa się na dwie zmiany i nie jest możliwe ułożenie planu lekcji w taki sposób, by na zmiany uczyli się uczniowie mniej więcej równi wzrostem i wiekiem (np. 1a przed południem, a 1b na drugiej zmianie, 5a przed południem a 5b na drugiej zmianie). Ponadto część pomocy dydaktycznych ulokowana jest w różnych salach, stąd podczas nauki różnych przedmiotów występuje też konieczność zmian sal, dlatego trudno jest zapewnić wszystkim uczniom meble edukacyjne odpowiadające zasadom ergonomii.

(dowód: akta kontroli str. 120-121)

2. W 4 salach dydaktycznych (nr: 2, 10, 11 i 13), pomieszczeniu harcówki, szatni dla chłopców przy sali gimnastycznej, magazynie środków czystości, magazynie spożywczym oraz na korytarzu na II piętrze ściany były brudne, popękane, a w pomieszczeniu mycia naczyń, kuchni i zmywalni naczyń stołowych na niewielkiej powierzchni widoczny był grzyb. Stołarka drzwiowa w sali gimnastycznej oraz drzwi od zalepcza kuchni były zniszczone, co było niezgodne z § 2 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny. Ponadto w salach lekcyjnych nr 2 i 3, pokoju nauczycielskim, pokoju zastępcy dyrektora oraz sali audiowizualnej brak było wentylacji lub była niedrożna.

(dowód: akta kontroli str. 24-30, 59-74, 82-86, 135-139)

W protokole kontroli Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Nowym Targu Nr NHD29-56/16 z 4 maja 2016 r. podano, że wspólnie z dyrektorem Szkoły ustalono, iż usunięcie powyższych nieprawidłowości nastąpi do 31 sierpnia 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 63, 74, 85, 109-114, 135-139)

3. Stosowane oprogramowanie zabezpieczające nie zabezpieczało w pełni przed dostępem uczniów do treści niepożądanych w Internecie. W dniu 10 maja 2016 r. w toku oględzin stanowisk komputerowych (na przedmiotową okoliczność) uzyskano dostęp do

strony zawierającej treści niepożądane. W toku kontroli Szkoła podjęła działania wobec dostawcy przedmiotowego programu, celem wyjaśnienia przyczyn powstania tej nieprawidłowości i jej usunięcia.

(dowód: akta kontroli str. 60, 91-92)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że Szkoła od kilku lat korzysta z zabezpieczenia komputerów programem Arcabit Endpoint Security „Bezpieczna szkoła” i do tej pory zabezpieczenia działały bez zarzutu. W czasie instalacji programu administrator sprawdzał jego działanie i wszystko działało prawidłowo. Pani Dyrektor oświadczyła, że nie jest w stanie podać przyczyny nie zadziałania programu.

(dowód: akta kontroli str. 120-125)

4. W przypadku dwóch zdarzeń zakwalifikowanych przez Szkołę jako wypadek nie dopełniono obowiązku zawiadomienia organu prowadzącego szkołę i rady rodziców, co stanowiło naruszenie § 41 ust. 1 pkt. 4 i 5 rozporządzenia w sprawie bezpieczeństwa i higieny.

(dowód: akta kontroli str. 99-100)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że o wypadkach informowała rodziców, natomiast z uwagi na błędną interpretację przepisów prawa nie informowała na bieżąco organu prowadzącego szkołę oraz radę rodziców. Organ prowadzący był informowany dopiero w sprawozdaniu rocznym¹².

(dowód: akta kontroli str. 118, 128-134)

Ocena częściowa

Szkoła nie zapewniła uczniom w pełni higienicznych warunków pobytu w szkole. Zastrzeżenia NIK dotyczą w szczególności niezapewnienia uczniom prawidłowych mebli edukacyjnych, gdyż na 571 uczniów aż 395 (69,2%) miało meble niedostosowane do zasad ergonomii oraz brak dostatecznego zabezpieczenia przed dostępem do treści niepożądanych w Internecie. W ocenie NIK istotny wpływ na higienę nauczania w Szkole oraz warunków pobytu w niej miała liczba uczniów uczęszczających do niej z poza obwodu – stanowili oni prawie 25% ogółu uczniów.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, wnosi o:

- 1) zorganizowanie uczniom zajęć dydaktyczno-wychowawczych w sposób uwzględniający zasady higieny pracy umysłowej;
- 2) dostosowanie wyposażenia sal dydaktycznych do warunków ergonomii;
- 3) stałe monitorowanie skuteczności stosowanych zabezpieczeń internetowych przed dostępem uczniów do treści stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju i podejmowanie niezbędnych działań w celu ich poprawy;
- 4) wykonanie zaleceń kontroli zewnętrznych dotyczących odnowy ścian w salach lekcyjnych oraz zapewnienia wentylacji w pomieszczeniach, w których jej brak lub jest niesprawna.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK¹³ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie

¹² Sprawozdanie z działalności za okres roku szkolnego 2014/2015 z 30 czerwca 2015 r.

¹³ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677.

21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, dnia 06 czerwca 2016 r.

Kontroler

Jerzy Baranek
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Krakowie

z up.

Marcin Kopec
Wicedyrektor